

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

Proponitur examinanda opinio: quod utilitas Imperantis finis rectus sit, & verus legum. Distinguuntur significata, & argumenta pro illa opinione afferuntur. IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

forma imperii prava nihilominus communiter toleranda sit, neque contra illam insurgendum. Quæ omnia distincte & breviter audiemus.

Proponitur examinanda opinio: an utilitas Imperantis finis rectus sit & verus legum. Distinguantur significata, & argumenta pro illa opinione afferuntur.

CAP. IX.

Opinio igitur multorum est, quod Imperantis utilitas sit finis verus legum: & quoniam vox status uno modo formam principatus significat, qui dominatur, ut superius dictum est, ideo plurimi dicunt finem esse utilitatem status, ut idem illud significant, quod modo dico, quod sit scilicet utilitas Imperantis. Sed monendum nihilominus, quod hoc pronuntiatum (utilitas Imperantis) & ad personam referatur, sive personas, quæ impræsentiarum dominantur, & ad formam Reipubl: at utilitas status ad formam imperii restringitur. Explico me in dominatu unius Augusti exemplo. Ibi forma Reip. principatus erat, in quo unus omnia gubernat; cujus commodum in eo consistebat, ut in id incumberet, non in imperium plurium converteretur. Ejusmodi conversio Romæ accidit expulso Tarquinio superbo, & mortuo Caligula: ad eandem aspiravit Senatus Romanus, qui principio tentavit illum ad formam pristinæ libertatis reducere. At utilitas Imperantis contendit ad conservandum sibi imperium, licet cum præjudicio formæ post excessum suum ex hac vita. Et talem propriam utilitatem animo intuitus est Augustus, cum Tiberium, Lucio & Cajo Cæsare nepotibus defunctis, adoptaret: qui Tiberius, licet filius ipsi esset Drusus legitimus, attamen jussu Augusti Germanicum adoptavit, cui etiam legiones Germanas tradiderat ducendas. Id omne tendebat ad tutandam personam Augusti adversus insidias, quæ a cæteris civibus, & a propria familia sibi fieri possent. Adversus illas sibi prospiciebat, parando tot ultores, si læsus fuisset, quot adoptasset: adversus has se muniebat, dividens quasi æmula potentia ipsos illos, ut neq; ipsi inter se obæ-

mu.

mulationem possent convenire in sui perniciem, neq; illorum quispiam, sine communi consensu, audere parricidium, cujus alter vindex exstiturus esset; eoq; prætextu animos militum, & civium, tandemq; imperium acquisivit. Hunc Augusti finem Tacitus innuit: *At hercule Germanicum Druso ortum octo apud Rhenum legionibus imposuit, adscirig; a Tiberio per adoptionem jusit, quamquam esset in domo Tiberia filius juvenis: sed quo pluribus munimentis insisteret.* Adoptiones itaq; vergebant in Imperantis commodum, nimirum Augusti, at non æq; in imperii, & conservationem Monarchiæ. Imminabat enim periculum, si non ante, minimum mortuo Tiberio, ne bini illi patruales, & per adoptionem fratres, Germanicus & Drusus, de imperio contenderent, illudq; distraherent. Quod ipse Tacitus affirmabat, cum referret judicium, quod ultimis Augusti temporibus fiebat, de futuro statu post ipsius mortem. *Et erat (de Germanico & Druso verba faciens) serviendum femina, duobusq; insuper adolescentibus, qui rem publicam interim premant, quandoq; distrabant.* Hoc itaq; patet distinctæ sunt binæ hæ significationes de utilitate imperantis; scilicet in utilitatem illius, in cujus manu est status, & utilitatem formæ illius.

Jam vero pauci erunt, qui non fatebuntur, nimis è re esse dominantis, etq; propter vitiosum finem illum principis cujusdã, qui cum se solummodo intueatur, non pensi habet, quod fenestram patefaciat perturbationibus formæ principatus, & ideo conspirationibus, & seditionibus gravibus: cum videatur ejusmodi finis similis sententiæ istius efferi principis, qui cupiebat mundum secum finire. Perpendam nihilominus propositam opinionem, etiam in hoc significato inferius capite undecimo; interea hic primum illam pertractabo in significato, utilitatis status, scilicet cum conservationem & confirmationem formæ status significat, an sit finis verus, & legitimus legum. Et apparet quod ita se res habeat. Nam principio videtur, quod hæc sit communis sententia principum, ministrorum, subditorumq;, quorum illi puniunt delicta in statum, ut illa læsæ Majestatis, non æque privatorum injurias: & isti hæc delicta majoris æstimant, quam illa in privatos. Itaq; commodum status magis legum finis est, quam utilitas privatorum, in quorum utilitate communi dicebatur consistere legum finis, ex sententia prima superius comprobata. Hæc subditorum opinio confirmatur reverentia, quæ animis nostris est impressa erga Majestatem principis & principatum, quos ut inviolabiles reputamus. Estq; recte dictum,

De Iusto Status.

Etum, quod Dei digito reverentia Principis fronti sit inscripta. Eadem opinio Aristotelis quoq; doctrina comprobatur, qui inquit, quod leges ad formam reipublicæ accommodandæ sunt: itaq; formam istam debent pro fine suo sibi proponere. Hæc sunt Aristotelis verba: *Sunt enim leges omnes ad Remp. accommodandæ, non autem Resp. ad legem. Est enim resp. institutio civitatis circa magistratus, honoresq; publicos, quemadmodum avertant impertiri, & in quo potestas, auctoritasq; summa debeat consistere, & quis sit finis cuiusq; civitatis. Leges autem earum variæ sunt, per quas modus gubernandæ reip. significatur, secundum quas debeant illi, qui sunt in potestate imperare, & prohibere transgressores. (lib. 4. pol. c. 1.)* Apparet quoq; idem Platonem voluisse, ut lex ad formam reip. accommodetur, cum primo loco constitutionem magistratuum poneret, & secundo leges, quæ à magistratu observandæ sunt. *Dua profecto, inquit, sunt hæc species in ornatu reip. Prima magistratuum constitutio, quot esse oporteat, & quo pacto constitui: altera de legib. magistratui attribuendis, quot qualesq; singulis accommodandæ (lib. 7. de L.)* Videtur itaq; Platonem voluisse, leges ad magistratum accommodari debere, & propterea ad rempublicam. In magistratibus enim, eorumq; constitutione forma consistit reip. ut capite primo traditum est. Altera ratio est, quod virtus civis ad remp. debeat referri, ut tradit Aristot. quod postea alibi uberius quoq; exponit, ubi inquit, quod pueri debeant moribus imbui, formæ reip. institutæ convenientibus. Hæc ejus verba sunt: *Oportet enim ad singula gubernanda genera disciplinam accommodari. Nam mos unicuiq; proprius consuevit, & servare Remp. & ab initio constituere: ceu popularis mos popularem: & paucorum potentia accommodatus mos eam, quæ consistit in paucorum gubernatione. Semper autem melior mos causa est melioris reip. (lib. 8. cap. 1. polit.)* Si igitur finis educationis puerorum est conservatio reip. talis conservatio finis erit legis: nam leges de disciplina & educatione illæ sunt, quæ quam proxime respiciunt virtutis, & hinc felicitatis adeptionem. Quamobrem virtus & felicitas civium, ad remp. ejusq; formam dirigentur, tanquam ad finem.